

Hoog en droog

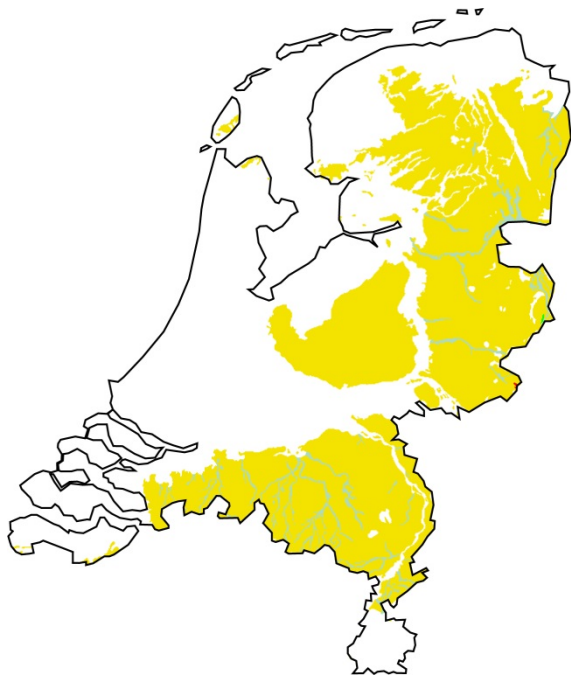
Bouwstenen voor duurzame klimaatadaptatie op de hoge zandgronden

Provincie Noord-Brabant

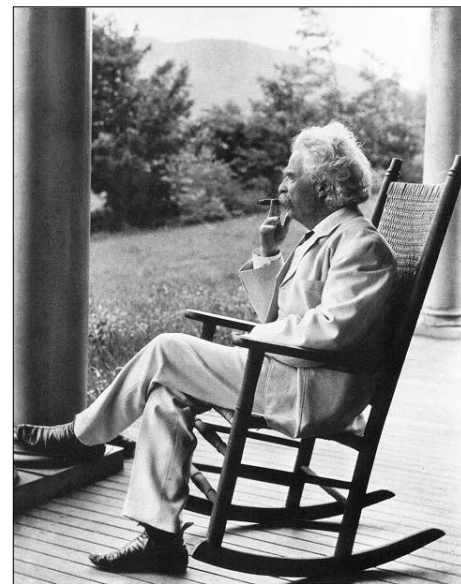
Frank van Lamoen
18 april 2016

Klimaatadaptatie hoge zandgronden

Wat maakt klimaatadaptatie lastig?

- Omgaan met onzekerheden
 - evalueren en leren
- Schakelen tussen korte en lange termijn
 - over de grenzen van 'no regret' en bestuurstermijnen
- Samenwerken met veel partijen
 - schakelen tussen rollen en belangen
- Samenwerken tussen sectoren
 - meekoppelen en 'mainstreamen'

It is difficult to make
predictions, especially
about the future

Mark Twain

Omgaan met onzekerheden

<i>Knowledge base</i>	CERTAIN	UNCERTAIN
<i>Values and norms</i>		
CONSENSUS	1-Well structured	2-Moderately structured
DISAGREEMENT	3-Moderately structured	4-Unstructured

(Naar Hisschemöller, 1993)

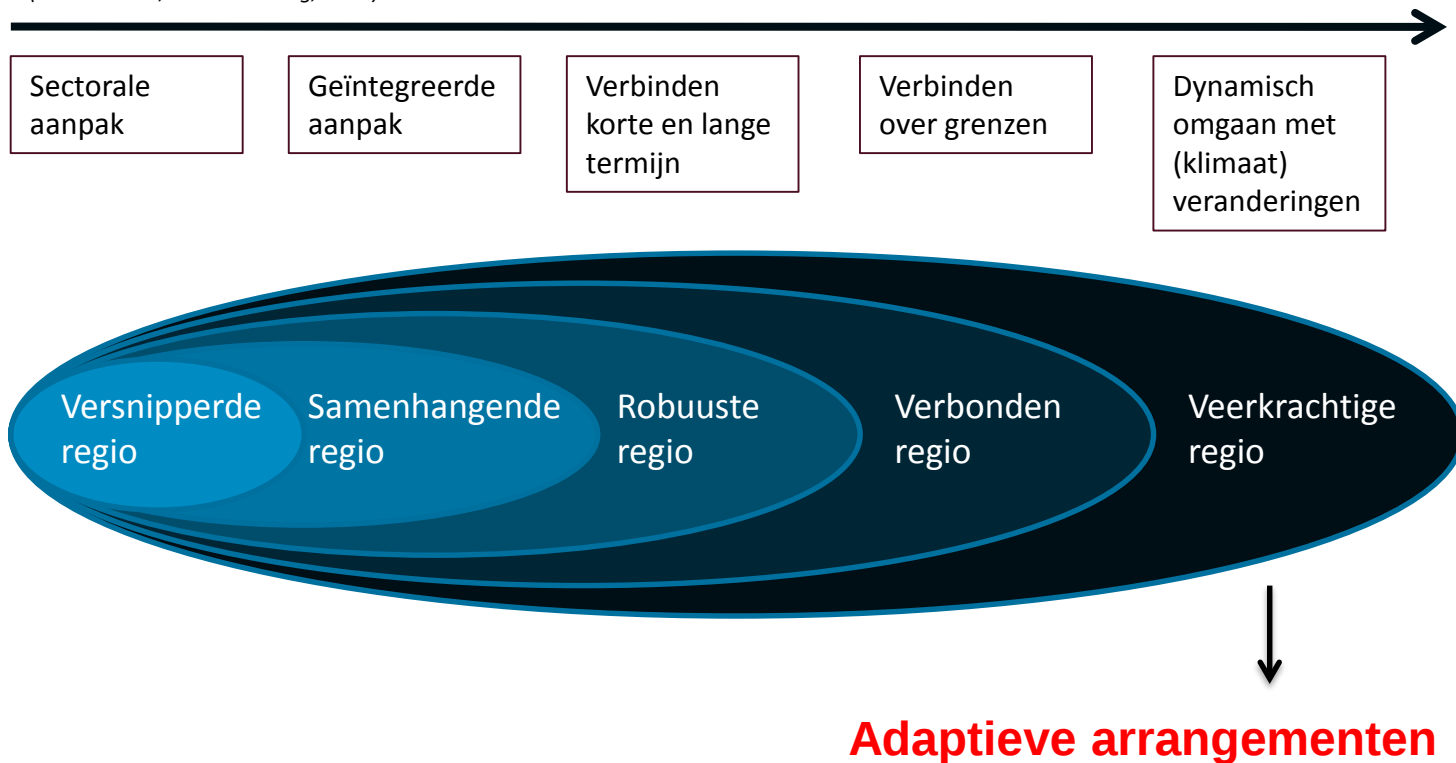

Lerende benadering

- Actoren met verschillende belangen en opvattingen
- Participatie van betrokken burgers
- Gelijkwaardigheid van actoren
- Kennis uit wetenschap én praktijk

Omgaan met samenhang en dynamiek

(Naar Brown, Keath & Wong, 2009)

Kansen en kwetsbaarheden

Kansen

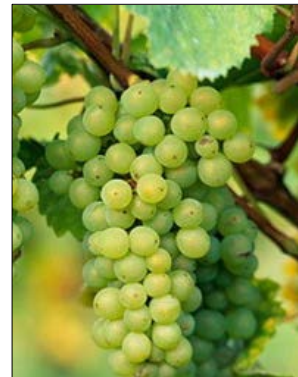
veilig en aantrekkelijk:

- toerisme
- land- en tuinbouw
- wonen
- grondwatervoorraad

Kwetsbaarheden

wateroverlast en droogte:

- natschade
- droogteschade
- natuurbranden
- waterkwaliteit

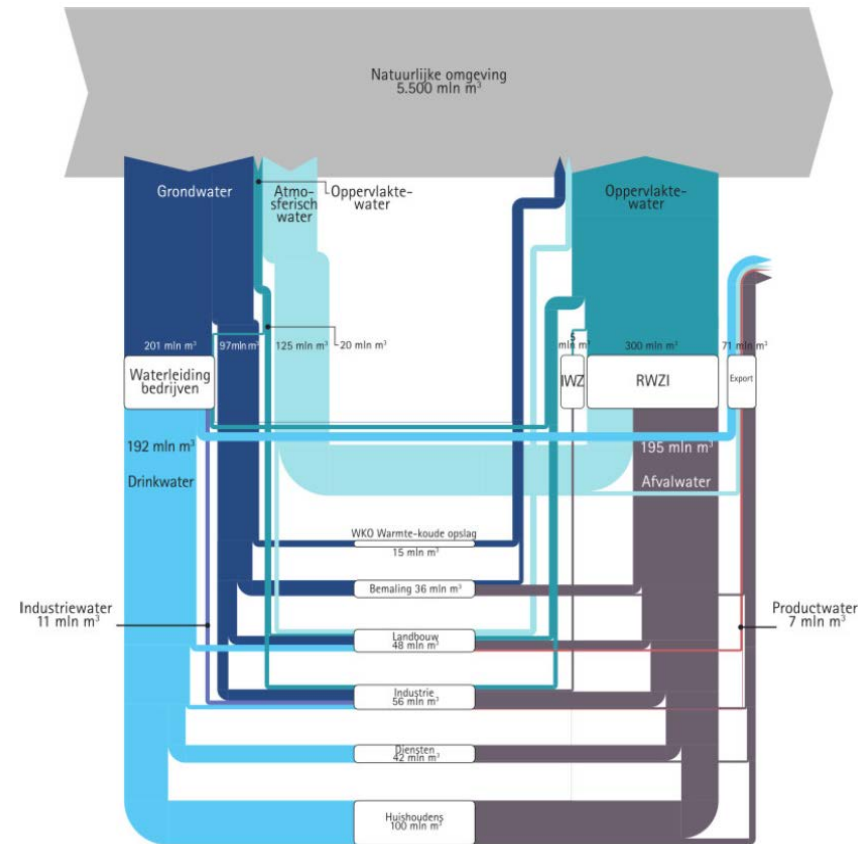
Klimaatadaptatie

- kansen herkennen en benutten
- kwetsbaarheden erkennen en aanpakken
- vinger aan de pols houden

Alles draait om water

- Inzicht in dynamiek van aanvoer en gebruik
- Koppelen aan maatschappelijke trends: toekomstige vraag
- Koppelen aan klimaatscenario's: toekomstig aanbod

Basis op orde: informatie

- Regionaal (of lokaal) schaalniveau
- Gezamenlijke 'taal' in samenwerking
- Op maat en makkelijk te vinden

Regionaal klimaatportaal Brabant

Provincie Noord-Brabant
Waar begin ik?
Thema's
Hulpmiddelen
Praktijkvoorbeelden
Community

Klimaatbestendig Noord-Brabant

Bereid de provincie voor op overstroming, wateroverlast, droogte en hitte

Klimaatcourant Noord-Brabant

- Brandweer waarschuwt voor natuurbrand in Brabant
2 juli 2015 - nu.nl
- Verzekeringen duurder door extreme regenval zoals in Tilburg
23 juni 2015 - ANP
- Operatiekamers Breda dicht door hitte
5 juni 2015 - volkskrant.nl
- Veel minder wespen door extreme regenbuien
27 april 2015 - telegraaf.nl

[Oudere berichten >](#)

Evenementen

Presentatie 1e versie portaal Brabant

Stierengenbosch, 25 maart 2016

Algemene intentieverklaring ruimtelijke adaptatie

WETEN

Welke kansen en kwetsbaarheden komen op mijn gebied af?

WILLEN

Welke ambities hebben we in Brabant?
Hoe formuleer ik mijn lokale ambities?

WERKEN

Hoe zorg ik ervoor dat mijn ambities en plannen worden gerealiseerd?

Disclaimer
Contact

Handreiking droge rurale gebieden

- Product van de ‘Hotspot’ Droge Rurale Gebieden uit het programma Kennis voor Klimaat
- Geen kookboek, maar grote lijnen
- Samenwerking kennis en praktijk: leren staat centraal

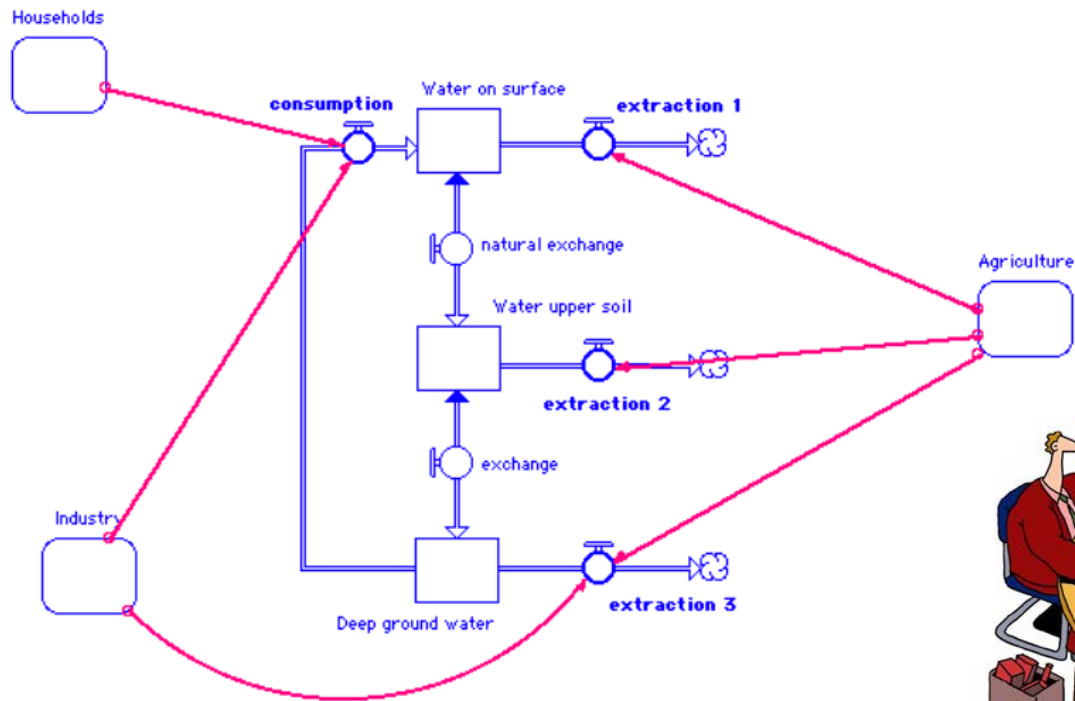
www.kennisvoorklimaat.nl

Vijf handelingsperspectieven

1. Regionaal ontwerp als gezamenlijke visie
 - Samenhangende visie als 'stip op de horizon' voor samenwerkende partijen
 - Kansen en opgaven concreet maken
2. Inzet ruimtelijke instrumenten
 - Kansen voor meekoppelen benutten (multifunctioneel landgebruik)
 - Ruimte voor actief grondbeleid en maatwerk (gebiedsaanpak)
3. Beheer grondwatervoorraden
 - Zoeken naar nieuwe sturingsmechanismen
4. Samenwerking ('governance')
5. Blijven leren en evalueren

Samenwerken: Group Model Building

Leren: Adaptatie canvas

Partners Wie zijn de sleutelfiguren? (denk ook aan de interne organisatie) Wie levert welke bijdrage? Waarom nemen ze deel? Wie neemt het initiatief?	Kernactiviteiten Wat zijn de belangrijkste activiteiten /maatregelen die moeten gebeuren (om de opgave te realiseren)?	Doel/Opgave Voor welk probleem / opgave bieden we een oplossing? Welke vraag / behoefte beantwoorden we? Wat beloven wij te zullen doen?	Verhoudingen& communicatie Hoe zijn de verhoudingen met belanghebbenden? Hoe, wanneer en door wie wordt gecommuniceerd met belanghebbenden?	Belanghebbenden Wiens belang is gemoeid met het arrangement? Wie krijgt met de activiteiten/gevolgen te maken?
	Instrumenten Welke instrumenten zetten we in?		Meten / monitoring Wat zijn de (verwachte) effecten en hoe gaan we dit meten / monitoren? Wat zijn gevolgen voor vertrouwen, bewustwording?	
Kosten (en voor wie zijn ze) Wat zijn de investeringskosten en kosten van beheer en onderhoud? Wie betaalt de investeringskosten Wie betaalt de kosten van beheer en onderhoud			Baten (en voor wie zijn ze?) De verwachte effecten van een maatregel De verdeling van baten	

Op naar Arcadië...

...met MER?

